

บทคัดย่อ

เมื่อ “รัฐ” ซึ่งเป็นอำนาจภายนอกเข้ามาสัมพันธ์ โดยเฉพาะเมื่อ “รัฐ” รับเอาแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลักแบบทุนนิยมมาเป็นกรอบและเป็นเข็มมุ่งในการพัฒนาประเทศและสำแดงอำนาจผ่านชุมชนในรูปแบบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนมากมาย พลังทางสังคมถูกบ่อนเซาะลงอย่างรวดเร็ว จนมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 - 7 โครงสร้างความเข้มแข็งของชุมชนถูกทะลวงทำลายลงอย่างแทบจะสิ้นเชิง การทรงตัวอยู่ได้ของชุมชนใดชุมชนหนึ่งจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษาว่าชุมชนนั้นมี “ทุน” อะไรที่ติดตัวมาแต่เดิมหรือเกิดพลังอะไรขึ้นมาทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ได้ในระดับหนึ่ง ชุมชนแพรอกา เป็นชุมชนหนึ่งที่ยังคงดำรงอยู่ได้ในสภาวะดังกล่าว

การวิจัยเรื่อง ฐานอำนาจและการใช้อำนาจชุมชน : ชุมชนบ้านแพรอกา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประเด็นที่ศึกษา คือ ชุมชนที่มีความเข้มแข็งมีความเป็นมาอย่างไร อำนาจของชุมชนมาจากไหน และดำเนินความเป็นชุมชนมาอย่างไร และเพื่อพิสูจน์ให้ทราบว่าอำนาจในการดำรงความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งนั้นเป็นของชุมชนโดยแท้จริงหรือไม่ โดยใช้วิธีการศึกษา คือ ขั้นแรกผู้วิจัยร่วมทำกิจกรรมในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลในแนวกว้างและสำรวจแหล่งข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาตั้งโจทย์การวิจัย สำรวจข้อมูลในชุมชนและพื้นที่เกี่ยวข้องกับโจทย์การวิจัย มาจัดทำเค้าโครงการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการลงพื้นที่ภาคสนาม ลงเก็บข้อมูลในพื้นที่หลากหลายวิธี เช่น สัมภาษณ์หมู่ สัมภาษณ์เดี่ยวตามธรรมชาติ สังเกตพฤติกรรมกรรมการร่วมกิจกรรมของคนในชุมชน และเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมกับชุมชน ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึก แล้วประมวลผลข้อมูลและจัดทำรายงานผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนแพรอกาเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมาประมาณ 300 ปี มีความเข้มแข็งมาแต่ดั้งเดิมกล่าวคือ ในอดีตราษฎรใช้ชีวิตที่เรียบง่ายในสังคมเกษตรแบบพึ่งตนเอง มีการผลิต การบริโภคและการแลกเปลี่ยนสินค้ากันภายในชุมชน บัณฑิตดำรงชีพที่ต้องหาซื้อจากชุมชนภายนอกมีไม่มากนัก ด้านสังคม ราษฎรอยู่กันแบบพึ่งพา มีการจัดการระบบอย่างหลวม ๆ แต่ใช้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติเป็นด้านหลัก ผลจากการที่อำนาจของรัฐได้เข้ามาจัดการชุมชนโดยการนำรูปแบบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเข้ามาใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ทำให้สภาพการผลิต การบริโภค และการแลกเปลี่ยน ปรับเปลี่ยนไป การผลิตถูกกระตุ้นให้มีปริมาณมากยิ่งขึ้น ทำให้ชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 - 7 จะเห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้อย่างชัดเจน แต่เนื่องด้วยรากฐานเศรษฐกิจแบบสังคมเกษตรยังมีมั่นคงอยู่ การพังทลายของระบบเศรษฐกิจของประเทศและ

ภูมิภาคในช่วงปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 7 จึงมีผลกระทบต่อชุมชนแพรเทศาไม่มากนัก ทั้งชุมชนยังมีผู้นำที่ปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชุมชนได้อย่างเกิดประโยชน์ รู้จักการจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม ชุมชนจึงยังคงมีความเข้มแข็ง มีอำนาจในการดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง แม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 - 7 จะชนวนเซไปกั้บกระแสอุตสาหกรรมจากภายนอกอย่างมากก็ตาม ถึงกระนั้นชุมชนก็ยังคงต้องต่อสู้กับกระแสทุนที่ถาโถมเข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างหนักในปัจจุบัน

ผลของข้อมูลทีวิเคราะห์แล้ว พบว่า ความเข้มแข็งและการใช้อำนาจของชุมชนแพรเทศาเกิดจากปัจจัย 9 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง มีผู้นำที่เข้มแข็ง ประการที่สอง ผู้หญิงมีบทบาทในชุมชนสูง ประการที่สาม มีระบบการรวมกลุ่มและการบริหารการจัดการที่ดี ประการที่สี่ มีการปรับใช้วัฒนธรรม และภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ประการที่ห้า มีการระดมทุนจากภายในและภายนอก ประการที่หก มีกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมค่อนข้างสูง ประการที่เจ็ด มีวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่มีความเข้มแข็ง ประการที่แปด รู้จักให้การยอมรับและสนับสนุนคนในชุมชน ประการที่เก้า มีความขัดแย้งภายในชุมชนน้อยมาก

ABSTRACT

With the state as a power from without coming into contact with local communities, especially as the state adopted capitalism as its prevailing economic tenet for national development and made this influence felt in the form of National Economic and Social Development Plans from the year 1961 A.D., local communities were adversely affected greatly. Their social forces were rapidly eroded. During the Fifth-Seventh Plans, their community-strength structure was ravaged almost completely. The viability of any particular community under such circumstances is, therefore, of interest and worth studying as to its original "capital" or the presence of any newly developed force to sustain the community up to a certain point. The *Praekha* community is one such community.

This research study was entitled *Power Base and Community Power Utilization: Ban Praekha Community, Khuan Khanun District, Pattalung Province*. The issues studied were how a strong community evolved, how its power was derived, and how it managed its existence as community. The study also sought to show whether the power that made for the existence of the strong community truly belonged to the community. This was the research procedure: the researcher initially participated in community activities to study a wide range of data as well as survey data sources, used the data to formulate research problems, surveyed data in the community and areas related to the research problems to form a research outline for fieldwork operations; field data collection was carried out in several ways, e.g., group interview, individual interview in natural setting, observation of the people's participation in community activities, and participation in community affairs; additional data were obtained from documents for in-depth study; all the data were compiled and a research report made by means of analytical description.

The following findings obtain. The Praekha community's history dated back about 300 years. It had been strong from the outset: its people in the past lived simply in a self-reliant agricultural society with its own production, consumption, and exchange of goods, and with only few life-sustaining items imported from outside; socially, the people lived interdependently and were but loosely organized, principally through kinship relations. The entry of the state power in the management of the community through the application of the National Economic and Social Plans from the year 1961 A.D. brought changes in the production, consumption, and exchange. The production was accelerated to yield a greater volume, causing the community to change.

This change was clearly visible especially during the Fifth-Seventh Plans. But because the community's economic foundation of agricultural society still persisted, the economic collapse of the country and the region toward the end of the Seventh Plan did not affect the Praekha community in any serious way. Added to this was the fact that the leaders of the community were able to adapt and apply their local culture and wisdom to advantage, and knew how to manage their resources appropriately. Therefore, the community still stood strong and enjoyed the power of secure existence, in spite of the fact that it had its wobbly moments from the impact of the external industrial trend during the Fifth-Seventh Plans. Nevertheless, the community had yet to ward off the capitalistic current that was laying siege on the wake of globalization.

After data analysis, it was found that nine factors gave rise to the strength and power utilization of the Praekha community: **first**, its leaders were strong; **second**, women had a high profile in the community; **third**, the community was endowed with a good system of group organization, administration, and management; **fourth**, traditional local culture and wisdom were adapted and applied to good use; **fifth**, capitals were amassed within the community as well as from outside; **sixth**, there existed a process of participatory development to a rather high degree; **seventh**, the community enjoyed a strong traditional culture; **eighth**, community members were properly recognized and supported; and **ninth**, very little internal conflict existed.